

V2000-107 26.09.2000

Konkurranseloven § 3-9 - dispensasjon fra § 3-1 - Destinasjon Bodø AS

Sammendrag:

Hotellene i Bodøpakken er gitt dispensasjon fra forbudet om prissamarbeid for å kunne samarbeide om felles pristilbud til weekendkunder.

Konkurransetilsynet viser til Deres brev av 8. juli 1999 hvor det på vegne av hotellnæringen i Bodø søkes om dispensasjon fra konkurranseloven (krrl.) § 3-1 jf. § 3-4 for prissamarbeid i forbindelse med "Bodøpakken". Videre vises det til øvrig korrespondanse med tilsynets regionkontor i Bodø i sakens anledning.

Destinasjon Bodø AS - Bodøpakken

Destinasjon Bodø AS er et selskap hvis formål er å utvikle og markedsføre Bodø blant annet som turist- og kultursted, samt være koordinator ved større arrangement som skaper økt trafikk til regionen. Som et ledd i dette administrerer selskapet den såkalte "Bodøpakken". Pakken er et tilbud til turister og omfatter en overnatting med helpensjon på hotell, samt inngangsbillett til ulike kulturarrangementer i byen. Tilbudet er i første rekke rettet mot regionen, men markedsføres også på nasjonalt plan. Tilbudet distribueres i form av en brosjyre hvor de ulike hoteller som deltar i ordningen markedsføres under to ulike priskategorier. Pakken ble utarbeidet som følge av en henvendelse fra hotellnæringen i Bodø med spørsmål om Destinasjon Bodø AS kunne bidra med noe for å bedre hotelldekningen i helgene. Bedriftene som deltar i ordningen betaler en avgift til Destinasjon Bodø AS. Avgiften skal dekke utgifter til markedsføring.

Forholdet til krrl. § 3-4

I henhold til krrl. § 3-1 første ledd må to eller flere ervervsdrivende ikke:

"for salg av varer eller tjenester ved avtale, samordnet praksis eller på annen måte som er egnet til å påvirke konkurransen, fastsette eller søke å påvirke priser, avanser eller rabatter bortsett fra vanlig kontantrabatt."

Krrl. § 3-4 første ledd fastslår at

"Sammenslutninger av ervervsdrivende må ikke selv fastsette eller oppfordre til reguleringer som er nevnt i §§ 3-1 til 3-3"

For at reguleringen skal være rammet av forbudet i krrl. § 3-4 må det være sammenslutningen selv som fastsetter eller oppfordrer til forbudte konkurransereguleringer.

Det fremgår av lovens forarbeider at som sammenslutning må anses alle organisasjoner som går inn under betegnelser som forening, forbund, lag, laug, interesseorganisasjoner o.l. når de ivaretar ervervsdrivendes interesser, og at det er uten betydning hvordan sammenslutningen er organisert. For eksempel vil også aksjeselskaper, andelslag og samvirkelag rammes av forbudet. Forarbeidene synes å sette et vilkår om at sammenslutningen ivaretar ervervsdrivendes interesser.

Destinasjon Bodø AS er et aksjeselskap hvor hovedaksjonærene er Bodø kommune, Nordland Reiseliv og Nordlandsposten. Destinasjon Bodø AS har til formål å markedsføre Bodø som kultur og turistby. Ivaretagelse av hotellenes interesser som sådan er ikke et formål for Destinasjon Bodø AS.

Av dette følger det at Destinasjon Bodø AS ikke anses som en sammenslutning i henhold til krrl. § 3-4.

Forholdet til krrl. § 3-1

Hotellene som deltar i ordningen velger mellom to prisalternativer for sine hotellgjester. Dette innebærer en reduksjon av partenes handlefrihet med hensyn til fastsettelse av pris.

Krrl. § 3-1 første ledd rammer kun samarbeid om konkurransereguleringer, ikke avtaler om kjøp og salg. Bodøpakken innebærer at det inngås en avtale mellom Destinasjon Bodø og den enkelte overnattingsbedrift om salg av et markedsføringsprodukt, samt bookingtjenester. I henhold til avtalen mellom hotellene og Destinasjon Bodø AS, fremstår Destinasjon Bodø AS som selger av et markedsføringsprodukt og overnattingsbedriften som kjøper. Avtalen slik den fremstår, er derfor ikke å anse som et prissamarbeid i § 3-1s forstand.

Sakens kjerne blir som følgende om det foreligger et ulovlig samarbeid mellom de enkelte overnattingsstedene i Bodøpakken med hensyn til pris.

Ordlyden i § 3-1 første ledd, "avtale, samordnet praksis eller på annen måte", er meget vid og er ment å ramme enhver form for samarbeid om forbudte konkurransereguleringer (NOU 1991:27 side 250) . "Samordnet praksis" innebærer at partene i samforstand koordinerer sin opptreden i markedet. Også stilltiende samarbeid rammes, og forbindelsen mellom partene behøver ikke bestå i uttrykkelig kontakt. Grensen mot ensidig adferd er uklar og må bero på en helhetsvurdering i den konkrete sak.

I denne konkrete saken er det hotellbransjen selv som har tatt initiativet til Bodøpakken. Det foreligger ingen uttrykkelig avtale om prissamarbeid mellom hotellene, men Bodøpakken ble utarbeidet som følge av et fellesmøte mellom de ulike overnattingsbedriftene og Destinasjon Bodø AS. Hotellene sluttet seg dermed bevisst til en ordning som blant annet fremmer samarbeid om pris. Videre har flere av hotellene gitt klart uttrykk for at de ikke ønsker favorisering på pris. I dette ligger det at overnattingsstedene ikke ønsker priskonkurranse.

Ovennevnte momenter tilsier at det foreligger en samforstand mellom partene som deltar i Bodøpakken med hensyn til prisfastsettelse. Bodøpakken kan dermed anses som et resultat av et samarbeid mellom overnattingsstedene, og rammes av krrl. § 3-1 første ledd.

Dispensasjon etter krrl. § 3-9

Konkurransetilsynet kan med hjemmel i krrl. § 3-9 første ledd gi dispensasjon fra forbudene i krrl. §§ 3-1 til 3-4 dersom:

- a) konkurransereguleringen innebærer at konkurransen i vedkommende marked forsterkes,
- b) det må forventes effektivitetsgevinster som mer enn oppveier tapet ved konkurransebegrensningen,
- c) konkurransereguleringen har liten konkurransemessig betydning, eller
- d) det foreligger særlige hensyn.

For å avgjøre om et eller flere av vilkårene over er oppfylt må Konkurransetilsynet vurdere hvilke markeder som berøres av den forbudte konkurransereguleringen. Nedenfor vurderes derfor avgrensningen av det relevante produktmarkedet og det relevante geografiske markedet.

Det relevante produktmarkedet

Det relevante produktmarkedet inkluderer de varer og/eller tjenester kjøperen anser som substituerbare med hensyn til dekning av et bestemt behov. Med substituerbarhet menes hvilke produktvarianter etterspørerne kan velge mellom for å tilfredsstille det samme, underliggende behov. Substituerbarheten vil særlig avhenge av produktets egenskaper, bruksområde og pris.

Det aktuelle produktet er et pakketilbud på et Bodøhotell. Pakken inkluderer et weekendopphold med helpensjon inkludert en treretters middag, besøk på Norsk Luftfartsmuseum og transport rundt i Bodø by med "Sentrumsrunden". Pakkens målgruppe er ferie- og fritidsreisende.

Museumsbesøk og transport er fast priset til 75 kroner til sammen. Hotellene i Bodøpakken samarbeider dermed om pris på overnatting og servering. Det er således nødvendig å definere to produktmarkeder.

Overnattinger kan ha varierende servicegrad og standard. Som eksempel kan nevnes utleiehytter. Her er standarden svært varierende, mens de fleste har det til felles at servicegraden er relativt lav, gjestene må blant annet vaske og rydde selv. Utleiehytter vil dermed ikke automatisk oppfattes som substitutter til hotellopphold. Konkurransetilsynet legger til grunn at for de fleste forbrukere vil overnattinger nært opptil hoteller i servicegrad og standard være gode substitutter.

Servering kan også ha varierende servicegrad og standard. Både matens kvalitet og utvalg, samt betjeningens servicegrad kan variere. For mange forbrukere er dermed ikke alle spisesteder i samme marked. I denne saken finner tilsynet det imidlertid ikke hensiktsmessig å skille dem.

Det relevante geografiske markedet

Det relevante geografiske markedet omfatter det området hvor etterspørerne av varer i det relevante produktmarkedet foretar sine innkjøp. Det vil således være nødvendig å definere to relevante geografiske markeder, ett for overnatting og ett for servering.

Når det gjelder markedet for overnatting er en mulig avgrensning Bodø by. Det vil nok finnes noen som har bestemt seg for å dra akkurat til Bodø og overnattingstilbud andre steder er derfor av liten interesse. Tilsynet er imidlertid av den oppfatning at det geografiske markedet vil være større enn dette. Bodøpakken markedsføres i hovedsak lokalt i regionen, men også noe på nasjonalt plan. Videre sier

Destinasjon Bodø AS selv at utfordringen ikke er den interne konkurransen i Bodø, men konkurransen i forhold til alternative reisemål i landsdelen.

Tilsynet anser det også som sannsynlig at etterspørrere som har bestemt seg for et weekendopphold på et hotell eller liknende overnattingssted ofte vurderer flere steder i regionen. Således vil store prisøkninger på Bodøhotellene sannsynligvis medføre at mange forbrukere velger andre reisemål enn Bodø. Dette tilsier at hotellene i Bodø konkurrerer med tilsvarende produkter i regionen, for eksempel Lofoten, Harstad og Narvik.

Markedsavgrensningen for serveringsdelen av samarbeidet i Bodøpakken blir noe annerledes. Tilsynet er av den oppfatning at det geografiske markedet er mindre enn når det gjelder overnatting. En forbruker som befinner seg i Bodø vil sannsynligvis ikke anse spisesteder i for eksempel Harstad som et godt substitutt til et spisested i Bodø. Tilsynet legger derfor til grunn at det relevante geografiske markedet for serveringsdelen av Bodøpakken begrenser seg til Bodø.

Vurdering

Hotellene i Bodø konkurrerer med andre hoteller i regionen om å tiltrekke seg overnattingsgjester. Konkurransetilsynet legger til grunn at konkurransen fra andre byer og steder i regionen er så stor at hotellene i Bodøpakken ikke vil kunne utøve markedsmakt.

Når det gjelder servering legger tilsynet til grunn at spisestedene i hovedsak konkurrerer om kunder som ikke har kjøpt Bodøpakken. Dette tilsier at samarbeid om priser for Bodøpakkens kunder er av liten betydning for konkurransen dem imellom.

Tilsynet har på denne bakgrunn kommet til at samarbeidet i Destinasjon Bodø AS har liten konkurransemessig betydning.

Konkurransetilsynets vedtak

På denne bakgrunn og med hjemmel i krrl. § 3-9 første ledd bokstav c) har Konkurransetilsynet fattet følgende vedtak:

De samarbeidende hotellene i Bodøpakken gis dispensasjon fra krrl. § 3-1 første ledd til å samarbeide om et felles pristilbud til weekendkunder.

Vedtaket trer i kraft straks og gjelder til 1. oktober 2005.

Vedtaket kan påklages innen tre uker. En eventuell klage stiles til Arbeids- og administrasjonsdepartementet, men sendes Konkurransetilsynet. Tilsynet viser for øvrig til vedlagte klageskjema.

Konkurransetilsynet gjør oppmerksom på at dispensasjonen kan trekkes tilbake tidligere, eventuelt stille vilkår for den, dersom forutsetningen for dispensasjonen ikke lenger er til stede, jf. krrl. § 3-9 andre og tredje ledd.

Dersom det er behov for dispensasjon ut over utløpsdatoen, bes De søke i god tid før dispensasjonen utløper.

[til toppen](#)